

પ્રસ્તાવના

પુરૂષાર્થી,

વિદ્યાર્થીમિત્રો,

તમે તમારી જિંદગીના અમુલ્ય પંદરથી વધારે વર્ષો અભ્યાસકાળ માટે વિતાવ્યા છે. અભ્યાસ પૂર્ણ કર્યા પછી જે વિદ્યાર્થીઓ સરકારી સેવામાં જોડાવા ઇચ્છતા હોય, એટલે કે સરકારી નોકરી મેળવવા ઇચ્છતા હોય તેમણે સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષા પાસ કરવી ફરજિયાત છે.

આ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષા પાસ કરવા માટે યોગ્ય માર્ગદર્શનની જરૂર પડતી હોય છે. વિવેકાનંદ એકેડમી, ગાંધીનગર દ્વારા અનુભવી ફેકલ્ટી દ્વારા સતત અને પ્રેરક માર્ગદર્શન પુરૂ પાડવામાં આવી રહ્યું છે. વિવેકાનંદ એકેડમી દ્વારા છ માસનો જનરલ કોર્સ ચલાવવામાં આવે છે. જેમાં તમામ પરીક્ષાનો મોટાભાગનો અભ્યાસક્રમ આવરી લેવામાં આવે છે. તદ્ઉપરાંત જે તે સમયે આવતી જાહેરોતને અનુલક્ષી પરીક્ષા સુધી ચાલતો કોર્સ પણ ચલાવાય છે. જેથી વિદ્યાર્થી યોગ્ય માર્ગદર્શન હેઠળ તૈયારી કરી શકે.

સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષા માટે બીજી અગત્યની બાબત એટલે શ્રેષ્ઠ ગુણવત્તાયુક્ત શિક્ષણ સામગ્રી. વિવેકાનંદ એકેડમીની એક્સપર્ટ ટીમ દ્વારા દરેક વિષયનું સંપૂર્ણ અભ્યાસલક્ષી મટીરીયલ બનાવવાનો નિષ્ઠાપૂર્વકનો પ્રયત્ન કરવામાં આવે છે. આ પુસ્તક પણ ખુબ જ અધ્યયન અને જહેમતથી તૈયાર કરેલ છે, છતાં પણ ક્યાંય ક્ષતિ જણાય તો ધ્યાન દોરવા નમ્ર વિનંતી છે.

- સદાય આપનો ઋણાનુરાગી

રાજુભાઈ પટેલ

નોંધ : આ પુસ્તક સંસ્થા (વિવેકાનંદ એકેડમી) ના વિદ્યાર્થીઓના ફક્ત અંગત ઉપયોગ માટે જ છે. વેચાણ અર્થે નથી.

અનુક્રમણિકા

ક્રમ પ્રકરણ----- પાના નં.

વિભાગ - ૧

૧.	આધુનિક યુગનો ઉદય -----	૦૧
૨.	અંગ્રેજોનો ભારત ઉપર વિજય -----	૦૭
૩.	ભારતમાં સામાજિક અને ધાર્મિક સુધારણાનાં -----	
	આંદોલનો -----	૧૧
૪.	ભારતમાં રાષ્ટ્રવાદનો ઉદય -----	૧૫
૬.	ગાંધીયુગનાં રાષ્ટ્રીય આંદોલનો-૧ -----	૨૧
૭.	ગાંધીયુગનાં રાષ્ટ્રીય આંદોલનો-૨ -----	૨૪
૮.	ભારતના સ્વાતંત્ર્યસંગ્રામમાં ગુજરાતનું પ્રદાન -----	૨૬
૯.	સ્વાતંત્ર્યપ્રાપ્તિ અને હિંદના ભાગલા -----	૨૮
૧૦.	સંસાધન : અર્થ અને પ્રકાર -----	૩૧
૧૧.	કુદરતી સંસાધનો : વિતરણ અને ઉપયોગ - ૧ -----	૩૪
૧૨.	કુદરતી સંસાધનો : વિતરણ અને ઉપયોગ - ૨ -----	૩૯
૧૩.	ભારત - કૃષિ - સંસાધન -----	૪૩
૧૪.	ભારત : પશુપાલન અને ડેરી ઉદ્યોગ -----	૪૮
૧૫.	ભારત - ઉદ્યોગો -----	૫૦
૧૬.	માનવ સંસાધન -----	૫૫
૧૭.	ઈન્ફર્મેશન ટેકનોલોજી (માહિતી તકનિક) -----	૫૮
૧૮.	પરિવર્તનની દિશામાં ભારતીય સમાજ -----	૬૧
૧૯.	વૈશ્વિક સમસ્યાઓ - ૧ -----	૬૫
૨૦.	વૈશ્વિક સમસ્યાઓ - ૨ -----	૭૦
૨૧.	ભારતના સંદર્ભમાં વૈશ્વિકીકરણ, માનવ અધિકારો અને -----	
	આતંકવાદ -----	૭૬
૨૨.	ભારત અને સંયુક્ત રાષ્ટ્રો -----	૮૨
૨૩.	વિશ્વ સંસ્થાઓની ભૂમિકા -----	૮૫
૨૪.	ભારતની વિદેશ નીતિ -----	૮૭

વિભાગ - ૨

૧.	વિશ્વ ઇતિહાસનાં સાંપ્રત પ્રવાહો -----	૯૫
૨.	ભારતમાં બ્રિટિશ શાસનનો પ્રભાવ અને રાષ્ટ્રવાદી -----	
	આંદોલનો -----	૧૦૧
૩.	સ્વાતંત્ર્યપ્રાપ્તિ તરફ પ્રયાણ -----	૧૧૦
૪.	૧૯૪૫ પછીનું વિશ્વ - ૧ -----	૧૧૬
૫.	૧૯૪૫ પછીનું વિશ્વ - ૨ -----	૧૨૦
૬.	સ્વાતંત્ર્યોત્તર ભારત - ૧ -----	૧૨૪
૭.	સ્વાતંત્ર્યોત્તર ભારત - ૨ -----	૧૨૭
૮.	ભારતનું બંધારણ : ઘડતર અને લક્ષણો ૧૨૯ -----	
૯.	મૂળભૂત હકો, ફરજો અને રાજનીતિના માર્ગદર્શક -----	
	સિદ્ધાંતો -----	૧૩૨
૧૦.	સરકારનાં અંગો -----	૧૩૫
૧૧.	ભારતનું ન્યાયતંત્ર -----	૧૪૧
૧૨.	ભારતીય લોકશાહી -----	૧૪૩
૧૩.	સ્થાન અને કદ -----	૧૪૫
૧૪.	ભૂસ્તરીય રચના અને ભૂપૃષ્ઠ -----	૧૪૬
૧૫.	આબોહવા -----	૧૫૦
૧૬.	જળપરિવાહ -----	૧૫૪
૧૭.	કુદરતી વનસ્પતિ -----	૧૫૭

ક્રમ પ્રકરણ----- પાના નં.

૧૮.	વન્યજીવન -----	૧૫૯
૧૯.	માનવવસતિ -----	૧૬૧
વિભાગ - ૩		
૧.	આપણો ભવ્ય વારસો -----	૧૬૫
૨.	ભારતનો સાંસ્કૃતિક વારસો : હસ્ત અને લલિત કલા ૧૬૯ -----	
૩.	ભારતનો સાંસ્કૃતિક વારસો : શિલ્પ અને સ્થાપત્ય ૧૭૩ -----	
૪.	ભારતનો સાંસ્કૃતિક વારસો : સાહિત્ય -----	૧૭૭
૫.	ભારતનો વિજ્ઞાન - ટેકનોલોજીનો વારસો -----	૧૮૧
૬.	ભારતના સાંસ્કૃતિક વારસાનાં સ્થળો -----	૧૮૩
૭.	આપણા વારસાનું જતન -----	૧૮૬
૮.	કુદરતી સંસાધનો -----	૧૯૦
૯.	વનસ્પતિ અને વન્યજીવન સંસાધન -----	૧૯૪
૧૦.	ભારત : કૃષિ -----	૧૯૮
૧૧.	જળ સંસાધનો -----	૨૦૩
૧૨.	ખનીજ સંસાધનો -----	૨૦૬
૧૩.	શક્તિનાં સંસાધનો -----	૨૦૮
૧૪.	ઉત્પાદન ઉદ્યોગો -----	૨૧૩
૧૫.	પરિવહન, સંદેશા વ્યવહાર અને વ્યાપાર -----	૨૧૮
૧૬.	આર્થિક વિકાસ -----	૨૨૫

વિભાગ - ૪

પ્રકરણ ૧ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૩૧
પ્રકરણ ૨ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૩૩
પ્રકરણ ૩ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૩૫
પ્રકરણ ૪ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૩૭
પ્રકરણ ૫ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૩૯
પ્રકરણ ૬ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૪૧
પ્રકરણ ૭ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૪૩
પ્રકરણ ૮ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૪૫
પ્રકરણ ૯ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૪૭
પ્રકરણ ૧૦ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૪૯
પ્રકરણ ૧૧ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૫૧
પ્રકરણ ૧૨ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૫૩
પ્રકરણ ૧૩ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૫૫
પ્રકરણ ૧૪ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૫૭
પ્રકરણ ૧૫ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૫૯
પ્રકરણ ૧૬ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૬૧
પ્રકરણ ૧૭ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૬૩
પ્રકરણ ૧૮ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૬૫
પ્રકરણ ૧૯ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૬૭
પ્રકરણ ૨૦ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૬૯
પ્રકરણ ૨૧ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૭૧
પ્રકરણ ૨૨ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૭૩
પ્રકરણ ૨૩ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૭૫
પ્રકરણ ૨૪ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૭૭
પ્રકરણ ૨૫ (પ્રશ્ન ૧ થી ૧૦૦) -----	૨૭૯

કુલ પ્રશ્નો : ૨૫૦૦